

6. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356. Васильченко В. В. Коментар та постатейні матеріали до законодавства України про спадкування. – Х: «Одіссей». – 2007. – 480 с.

Ключові слова: спадкування, усиновлення, фізична особа, кровні родичі, спеціальні правила.

Keywords: inheritance, adoption, individual, blood relatives, special rules.

Форманюк Вікторія Василівна,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ ГРУПОВИХ ПОЗОВІВ В УКРАЇНІ

В українській системі права відсутня реально діюча судова форма захисту групових інтересів. Чинне законодавство України не визначає поняття і порядок застосування групового позову, хоча інститут групових позовів відрізняється своєю універсальністю. Лише цей інститут «може бути використаний в будь-яких сферах суспільних відносин, де виникають конфлікти, які зачіпають питання права або факту, загальні для значного числа осіб. В принципі колективним може бути як позивач, так і відповідач» [2. С. 494].

Пред'явлення групового позову не є процесуальною співучастю [5. С. 232]: при активній співучасті кожен позивач в процесі діє самостійно, тому участь в судочинстві кожного із співучасників необхідна [6. С. 24-25]. А інститут групових позовів є деякі вилучення з принципів диспозитивності та змагальності: суд вирішує питання про право тих осіб, які не зверталися до суду з позовом.

Інститут групових позовів дозволяє досягти процесуальної економії: з одного боку, суд розглядає одночасно кілька вимог в одному судовому провадженні, з іншого – судові витрати розподіляються між позивачами. Однак, мета групових позовів є консолідація вимог певної групи осіб в одному судовому провадженні для забезпечення їх рівного захисту.

Для формування інституту групових позовів в Україні законодавцю треба вирішити численний ряд питань, щоб зазначений інститут запрацював.

По-перше, необхідно, що для колективних звернень повинна бути встановлена виключна підсудність, а саме за місцем знаходження відповідача.

По друге, необхідно, встановити положення, які будуть чітко регламентувати, яким чином повинні бути сповіщені суб'єкти, чії права порушені, про можливості групового захисту їх прав, а також про ініціативи суб'єкта, який мав намір здійснити захист прав групи осіб. На наш погляд, необхідно вибрати найбільш універсальний засіб оповіщення, скажімо, якщо персональний склад потенційних позивачів відомий, чії права порушені, то можна проінформувати їх шляхом відправлення поштового повідомлення. Якщо ж склад позивачів невідомий, то опублікувати пропозицію про приєднання в періодичному виданні, чи найшвидший спосіб це встановити – витребувати інформацію про потенційних позивачів від відповідача.

По-третє, встановити норми, щоб інтереси групи в обов'язковому порядку були забезпечені кваліфікованою юридичним захистом, а значить, члени групи повинні мати право доручати ведення справи професійного представнику незалежно від того, чи є він членом групи.

По-четверте, член групи вступає в неї на власний розсуд і в силу принципу диспозитивності не може бути обмежений у можливості вільного виходу з числа її членів.

По-п'яте, встановити норми, які вирішували б питання розподілу судових витрат, понесених в ході групового провадження.

По-шосте, зміст пропозиції про приєднання до вимоги групи осіб, форма і умови його розміщення, тоді як нормативне та письмове закріплення таких вимог є бажаним і навіть необхідним. Так як представник групи буде змушений постійно звіряти наявну у нього інформацію про склад осіб, що приєдналися, з інформацією, якою володіє суд, що важко в разі масовості звернень потенційних членів групи. При цьому, закон не повинен обмежувати та визначати чіткої кількості потенційних учасників групи для кваліфікації позову як групового.

По-сьоме, необхідно також передбачити спрощений порядок стягнення за вимогами позивачів, які не брали участі в первинному процесі, в рамках виконавчого провадження.

По-восьме, необхідно встановити спеціальні умови, яким повинен відповідати позов для того, щоб він міг розглядатися судом як груповий. Зокрема, в основі позову лежать обставини, які є аналогічними чи подібними за характером до позовних вимог членів групи; групове провадження не вважається не доцільним через те, що деякі вимоги членів групи суттєво відрізняються від інших позовних вимог у частині їх обґрунтованості.

І на останнє, положення щодо інституту групових позовів повинні бути узгоджені з законодавством України та міжнародно-правовими актами в зазначеній сфері і вимагатимуть уніфікації.

Таким чином, введення в Україні інституту групового позову дозволить не тільки ефективно захищати права громадян, й істотно знизити навантаження на судову систему, тобто дозволить зменшити навантаження на суддів, що в певній мірі позитивно позначиться на якості правосуддя.

Отже, сучасне законодавство потребує суттєвих змін з метою становлення в Україні інституту групового позову. Тому, слід встановити норми про захист невизначеного кола осіб, та внести зміни до Цивільного, Господарського, Кримінального процесуальних кодексів України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Елисеев Н.Г. Гражданское процессуальное право зарубежных стран. – М.: ТК Велби: Проспект, 2004. – 624 с.
2. Вершинин А.П. Выбор способа защиты гражданских прав. – СПб.: Специальный юридический факультет по переподготовке кадров по юридическим наукам Санкт-Петербургского государственного университета, 2000. – 384 с.
3. Кухарева О.А. Защита прав акционеров в арбитражном процессе: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Саратов, 2006. – 30 с.

Ключові слова: груповий позов, групове провадження, колективний позов, колективне провадження, інститут групового позову.

Keywords: class action, group action, collective proceeding, class action proceeding, institution of class action.

*Халабуденко Олег Анатолійович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри політичних наук і права Київського національного
університету будівництва і архітектури*

ДО ПИТАННЯ ПРО ВІДПРАВНІ ЗАСАДИ РЕНОВАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА (ДЕЯКІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАУВАЖЕННЯ)

На початок ХХІ століття спостерігається практично повна вичерпаність підходів, методів і мови опису правового матеріалу, що знайшли своє завершене відображення в кодифікованих актах цивільного законодавства епохи, що минає, і що склалися під впливом домінуючого уявлення про те, що